

NOTA

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

IEPER MEENSEWEG 152B (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Thomas APERS, Matthias GALLOO

Projectcode: 2018G102

Projectcode:	2018G102
Naam erkende archeoloog:	Thomas Apers
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00 110
Locatiegegevens:	Ieper Meenseweg 152B (zie figuur 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek 2017I213 ID5583)
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 63273.6, Y: 223200.89 X: 63739.5, Y: 223527.84
Kadastergegevens:	Ieper Afdeling 1, sectie C, percelen 85r en 85s (zie figuur 2 in verslag van resultaten bureauonderzoek 2017I213 ID5583).
Topografische kaart:	zie figuur 7 in verslag van resultaten bureauonderzoek 2017I213 ID5583
Begindatum onderzoek:	04/09/2018
Einddatum onderzoek:	14/09/2018
Relevante termen thesauri:	Proefsleuvenonderzoek, loopgraven, WOI, getrapte afgraving
Alle betrokken actoren:	Thomas Apers (erkend archeoloog), Jana Bas (archeoloog-assistent), Matthias Galloo (erkend archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1. Vraagstelling	4
1.1.2. Randvoorwaarden	6
1.1.3. Geplande werken	6
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE	8
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie	8
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek	12
1.2.3. Gebruikt materiaal	13
1.2.5. Inbreng specialisten	13
2. ASSESSMENTRAPPORT	14
2.1. ASSESSMENT VONDSTEN	14
2.2. ASSESSMENT STALEN	14
2.3. ASSESSMENT CONSERVATIE	14
2.4. ASSESSMENT SPOREN	14
2.4.2. Stratigrafie	15
2.4.2. Sporenbeschrijving	20
Wereldoorlogsporen	20
Ongedateerde sporen	22
2.5. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	27
2.5.1. Landschappelijke ligging	27
2.5.2. Historische situering	27
2.5.3. Archeologisch kader	27
2.5.4. Datering en interpretatie	28
2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen	29
2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie	29
2.5.7. Synthese	29
2.6. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	30
2.6.1. Aard van de potentiële kennis	30
2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen	30
2.6.3. Waardering	31
2.7. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	32
2.8. SAMENVATTING	33
3. BIBLIOGRAFIE	34
3.1. ONUITGEGEVEN BRONNEN	34
4. PLANNENLIJST EN BIJLAGEN	35

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het projectgebied (zie figuur 16 - 18 en bijlage 3 – 3C). Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld (zie programma van maatregelen bij het verslag van resultaten bureauonderzoek 2017I213 ID5583):

- Zijn er nog archeologische resten uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig? Indien ja, wat is de interpretatie en datering van deze resten?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen en/of structuren? In welke mate heeft de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog de sporen en/of structuren vernietigd of aangetast?
- Zijn er lichamen uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen? Indien ja, kunnen deze geïdentificeerd worden en/of kan de nationaliteit bepaald worden?
- Is er nog munitie aanwezig? Indien ja, welk type van munitie werd er aangetroffen en welke nationaliteit maakte hier gebruik van?
- Zijn er oudere vondsten, sporen en/of structuren dan de Eerste Wereldoorlog aanwezig?
- Stemmen de resultaten van het proefsleuvenonderzoek overeen met de resultaten van de bureaustudie?
- Tot op welke diepte is het bodemarchief verstoord?
- Kan er een link gelegd worden met andere opgravingen en vondsten in de regio?
- Uit welke periodes dateren de archeologische sporen en/of vondsten?
- Welke zones komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?

Figuur 1: Projectie van het plangebied (rode kader) op een luchtfoto genomen in de periode 2013 – 2015, bijlage 1 (© geopunt).

1.1.2. Randvoorwaarden

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd een vooronderzoek met ingreep in de bodem op basis van proefsleuven geadviseerd. Hierbij werden 2 parallelle, 1,80m brede sleuven met een tussenafstand van ca.15m en een O-W oriëntatie gepland met als doel de ondergrond archeologisch in kaart te brengen (zie figuur 4 in deze nota en figuur 5 in het programma van maatregelen 2017I213 ID5583). Voor de uitgraving diende gebruik gemaakt te worden van een niet-getande graafbak van minstens 1,8m breed.

De sleuven werden dwars over een gekende loopgraaf ingepland. Deze lag centraal in het projectgebied met een noord-zuid verloop. Er moest 12,5% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd worden door middel van sleuven en kijkvensters.

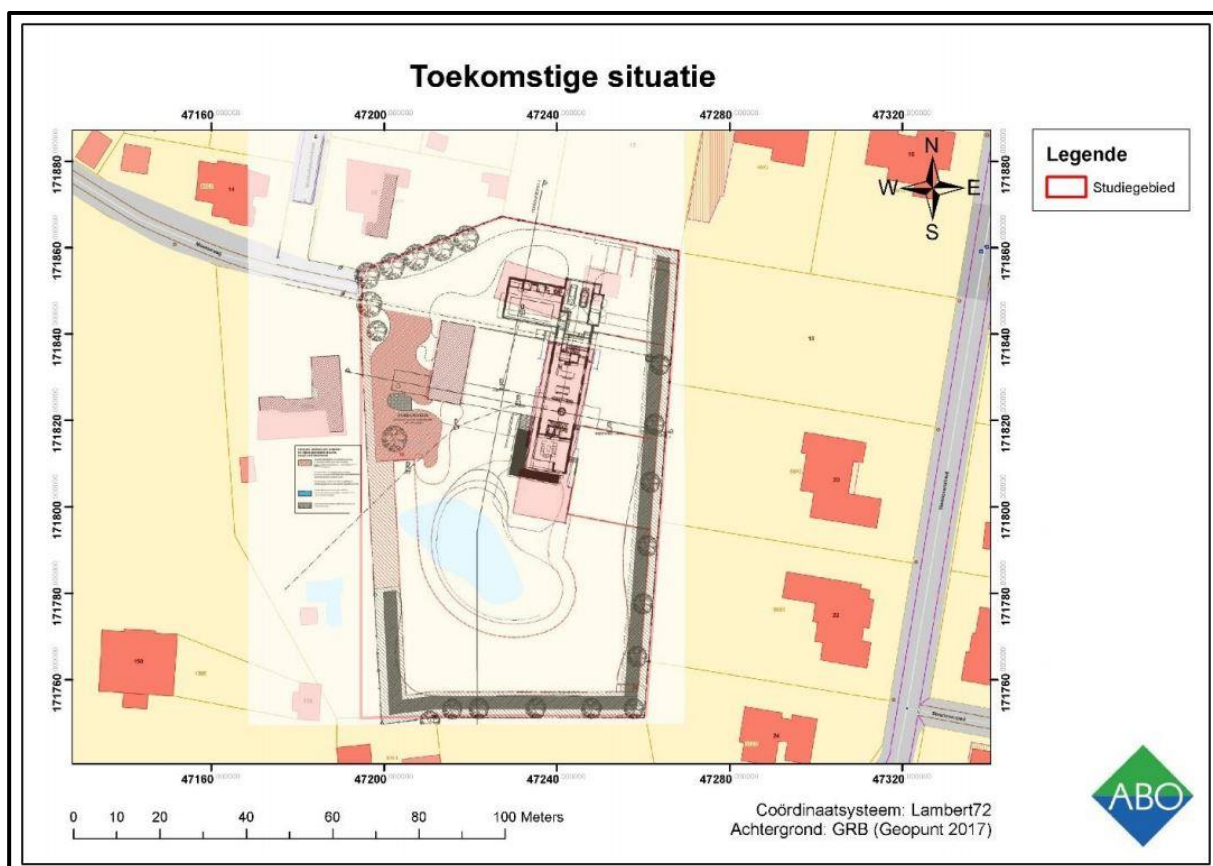
De grond diende gescheiden afgegraven te worden (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten diende op zo'n manier te gebeuren dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen werd.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienden te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel zal succesvol bereikt worden, indien de vraagstelling zal kunnen worden beantwoord.

1.1.3. Geplande werken

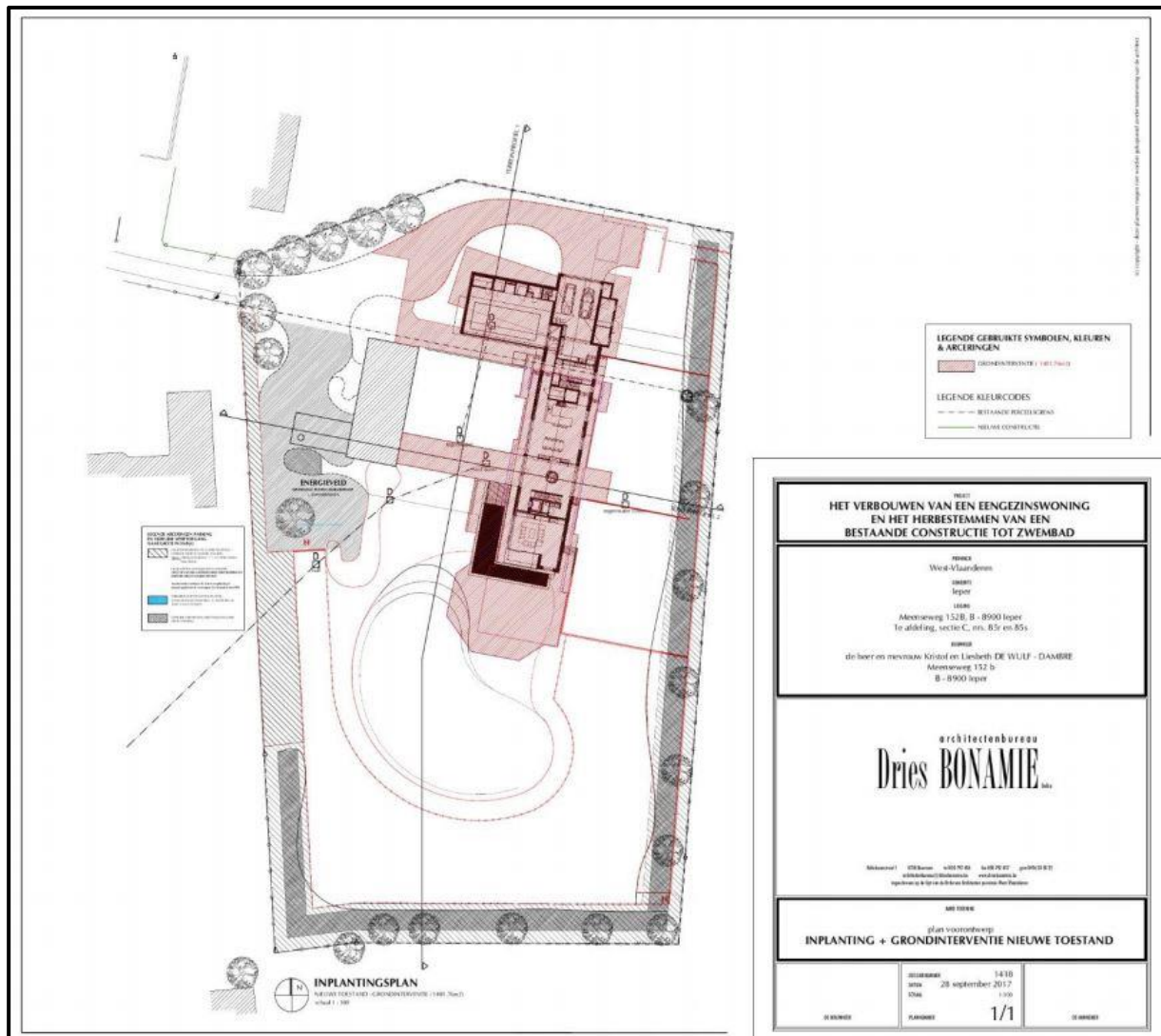
Het gebied dat zal ontwikkeld worden is 7.727m² groot, waarbij 1553,4m² verstoord wordt door de geplande werken. Het projectgebied is momenteel in gebruik als woonerf. Drie van de vier bestaande gebouwen zullen gesloopt worden, zodat er een nieuwe, grotere woning kan gebouwd worden. Deze geplande werken bestaan uit volgende punten (zie figuur 2 en 3 in deze nota en figuur 5 en 6 in het verslag van resultaten bureauonderzoek 2017I213):

- Het verbouwen van de woning, de aanleg van een zwembad op de locatie van het noordelijke gebouw en een bovengrondse garage. Dit bestaat uit een noord-zuid vleugel en een oost-west vleugel die samen een L-vormig geheel vormen.
- Het meest zuidelijke deel van de noord-zuid vleugel wordt van een kelder voorzien, tot op een uitgravingsdiepte van ca. -2.75m-mv. Deze maximale uitgravingsdiepte is hetzelfde voor de oost-west georiënteerde vleugel. Dit omvat ook het zwembad dat tot op -1.5m-mv zal worden aangelegd.
- Het complex wordt voorzien van een algemene funderingsplaat.
- Daarnaast zullen ook verhardingen worden aangelegd, met name in het noorden van het studiegebied. Net ten zuiden van de noord-zuid vleugel wordt een terras aangelegd. De maximale uitgravingsdiepte van deze verhardingen wordt op ca. -0.40m-mv berekend.

Figuur 2: Overzicht van het onderzoeksgebied met de toekomstige indeling van het terrein geprojecteerd op het GRB¹.

¹ PRAET M., 2017, p. 14.

Figuur 3: Bouwplannen van de toekomstige situatie met aanduiding van de totale grondinterventie (inclusief verhardingen)²

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

Gezien de uitgevoerde bureaustudie de aanwezigheid van een archeologische site niet kon uitsluiten werd overgegaan tot een proefsleuvenonderzoek. Hoewel niet voorzien in het programma van maatregelen werd tijdens de afbraakwerken een begeleiding van de sloop voorzien, meer specifiek bij het uitbreken van de vloerplaten.

² PRAET M., 2017, p. 15.

Vervolgens werden 2 parallelle, 1,80m brede sleuven met een tussenafstand van ca.15m en een O-W oriëntatie gepland met als doel de ondergrond archeologisch in kaart te brengen (zie figuur 4).

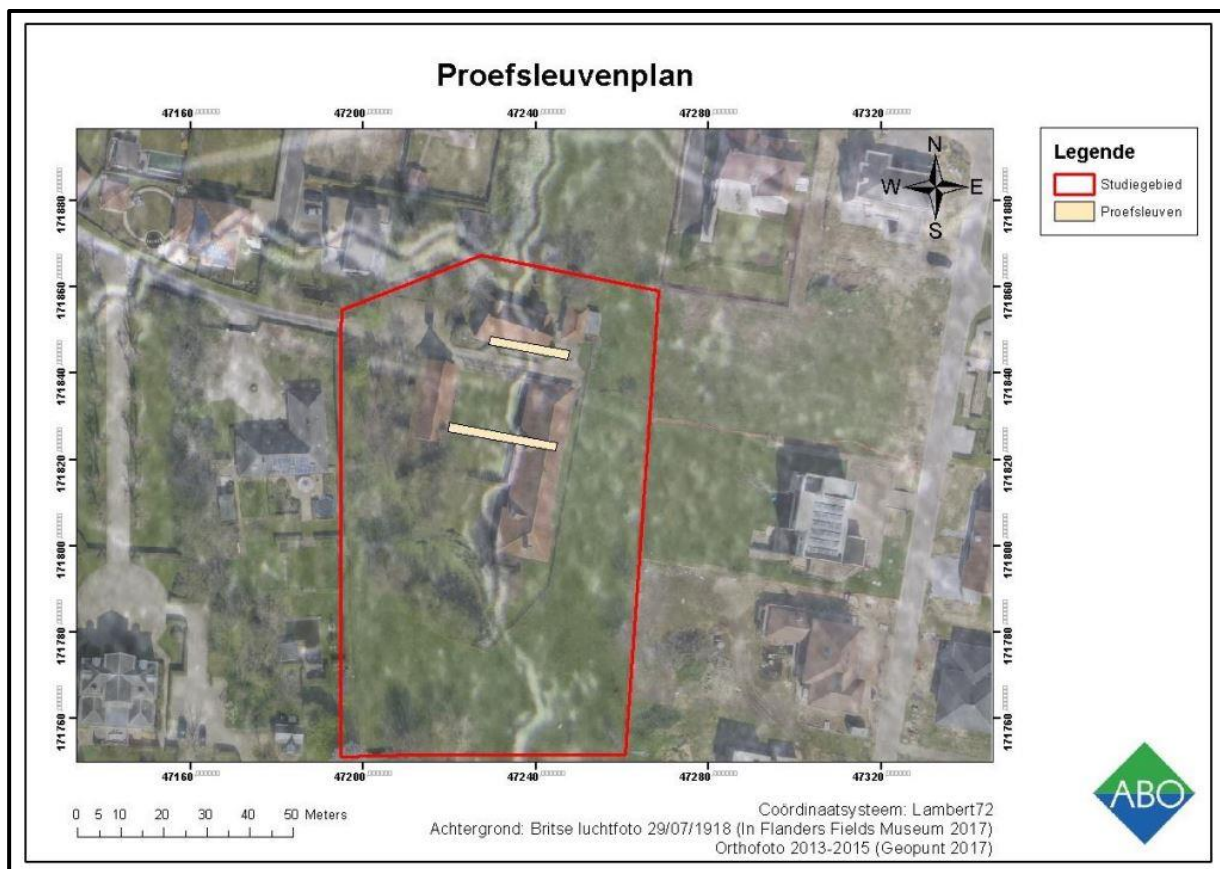
De zuidelijk sleuf werd enkele meters zuidelijker gegraven dan gepland in het programma van maatregelen. Deze was uitgetekend op een dreef die voor een bodemverstoring tot 40cm onder het maaiveld zorgde. Dit werd opgemerkt bij de afbraakbegeleiding. Ook waren er volgens de bouwheer onder deze dreef en het naastliggende gazon elektrische- en waterleidingen aanwezig. Om de veiligheid van de archeologen te garanderen, geen onnodige kosten voor de bouwheer te maken en vooral om een volledig bodemprofiel te bekomen, werd er geopteerd om de zuidelijke sleuf enkele meters te verplaatsen. Ook werden er in beide sleuven enkele proefielpotten geplaatst. Dit om een goed zicht te krijgen op de bodemopbouw en de graad van bewaring van de natuurlijke bodem.

De zuidelijke sleuf op figuur 5 is sleuf 1, de noordelijke sleuf is sleuf 2. Centraal in sleuf 2 werd een kijkvenster aangelegd. De oppervlaktes per sleuf zijn weergegeven in tabel 1. De totale oppervlakte van de sleuven bedraagt 100m² (6.4% van het totale verstoorde oppervlak, zie ook tabel 1). Het kijkvenster centraal in sleuf 2 heeft een oppervlakte van 17m²(1% van het totale verstoorde oppervlak, zie ook tabel 1). De 12.5% van het oppervlakte werd niet bereikt, omdat een extra kijkvenster langs de noordelijke zijde van de tweede proefsleuf niet opportuun was. De grond was hier reeds verstoord door de riolering en de funderingen van het gesloopte gebouw tot op de diepte waar de loopgraaf werd waargenomen.

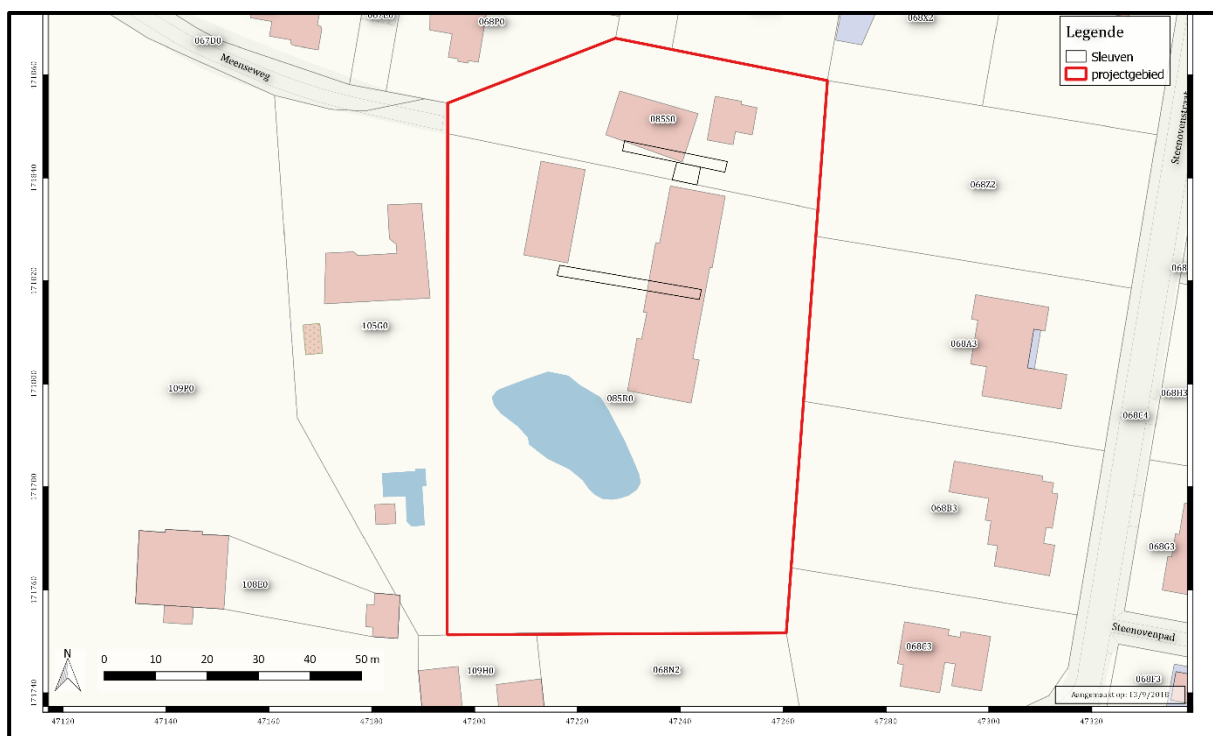
Behalve twee stukken niet te identificeren ijzer, werden er geen vondsten aangetroffen in de sporen. Vanwege hun recente datering, werden deze niet gerecupereerd. Er werden geen stalen genomen omdat de archeologische sporen er zich niet toe leenden en dit ook geen meerwaarde zou bieden voor dit onderzoek.

Sleufnummer	oppervlakte
1	58m ²
Kijkvenster	17m ²
2	42 m ²
Totaal	117m²

Tabel 1: Aantal sleuven en hun oppervlak

Figuur 4: gepland inplantingsplan van de proefsleuven op een historische luchtfoto (29/07/1918) en een orthofotomozaïek (grootschalige zomeropnames, kleur, 2013-2015) (zie figuur 5 programma van maatregelen 2017I213).

Figuur 5:uitgevoerd inplantingsplan van de proefsleuven op het kadasterplan, bijlage 2.

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd door veldwerkleider Matthias Galloo en veldwerkmedewerker Jana Bas. De afbraakbegeleiding vond plaats op 4 en 5 september, het plaatsen van de proefsleuven op 11 september. Deze werden aansluitend gedicht op dezelfde dag. (zie figuur 6).

Figuur 6: Zicht vanuit het westen op de getrokken O – W sleuven. Op de foto is sleuf 2 zichtbaar.

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau, waar de sporen zichtbaar werden. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code MEME18 2018G102) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid over het terrein een zestal wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden genomen met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8. Alle vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

1.2.5. Inbreng specialisten

Niet van toepassing.

2. ASSESSMENTRAPPORT

2.1. Assessment vondsten

Er werden geen vondsten geregistreerd bij dit proefsleuvenonderzoek.

2.2. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.3. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.4. Assessment sporen

De beschrijving van de sporen kan gevolgd worden op de plannen in bijlage 3 en op figuur 16 tot 18.

2.4.2. Stratigrafie

Het terrein had in het noorden een andere stratigrafische opbouw dan in het zuiden. Dit zal in grote mate het gevolg geweest zijn van de getrapte afgraving die het terrein ooit ondervonden heeft. Wanneer dit precies gebeurde is onduidelijk, maar moet gedateerd worden tussen het einde van de Eerste Wereldoorlog en de verbouwingen die het terrein ondergaan heeft in 1987 (mondelinge communicatie bouwheer). Ondanks de gering uitgravingsdiepte van de zuidelijke sleuf, was dit verschil er toch merkbaar.

De stratigrafische opbouw van het noordelijk deel van het terrein bestond uit een 40 cm dikke verharding. Deze lijkt samen te hangen met de bouw van de hoeve na de Eerste Wereldoorlog of met de verbouwing van de hoeve tot dierenartsenpraktijk en woning in 1987. Onder deze verharding is de grond nog voor een 20tal cm geroerd. Onder deze verstoorde bovenlaag bevindt zich een 60 cm dikke B-horizont, die een zandige zandleemstructuur had (zie figuur 10). Deze was in de eerste 20cm gereduceerd. Hieronder bevond zich de C-horizont, die een eerder lemige zandleemstructuur had. Naar het westen toe kreeg de structuur van de C-horizont een kleiiger karakter (zie figuur 11). Dit ging gepaard met het voorkomen van met zand gevulde vorstscheuren.

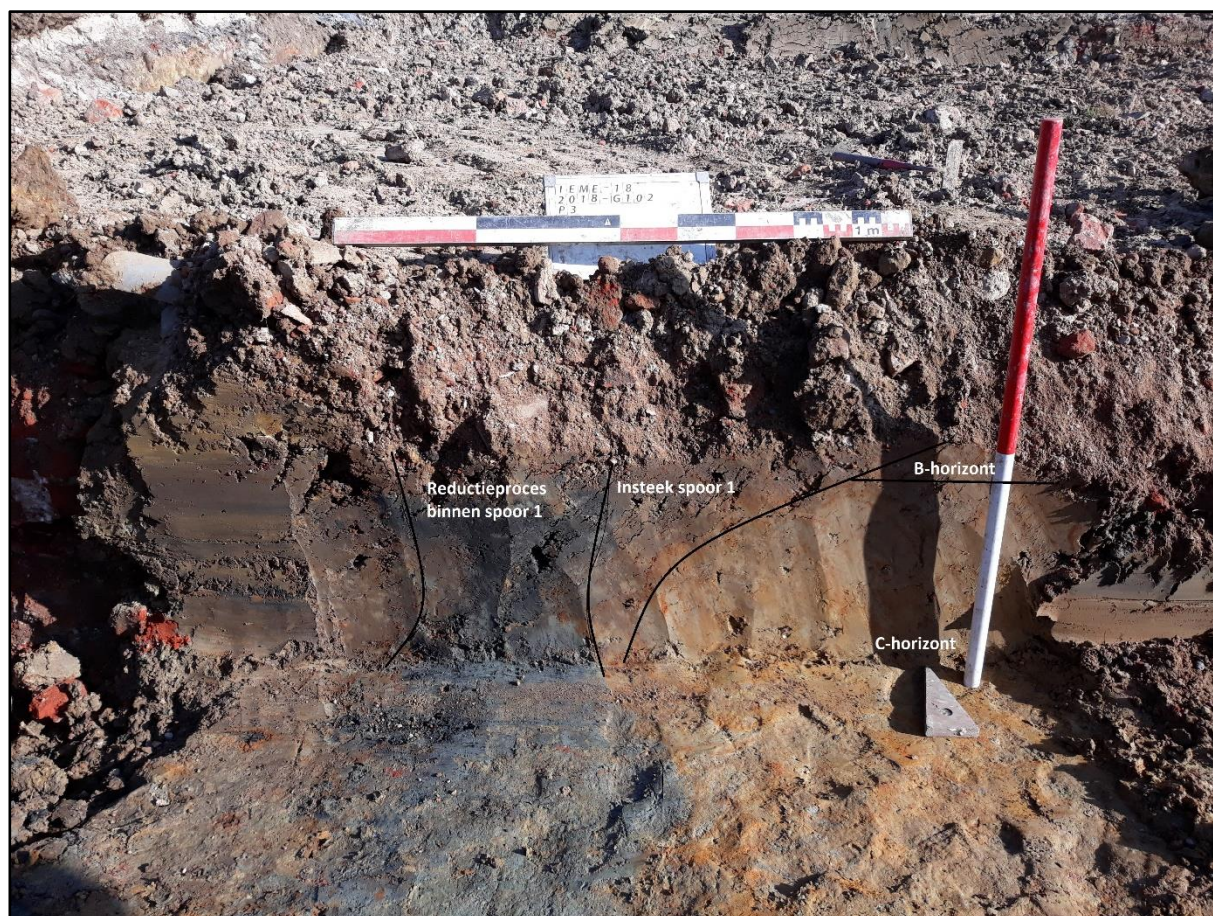
In het centrale en zuidelijke deel van het terrein ontbrak zowel de ploeglaag als de B-horizont. Dit ten gevolge van de getrapte afgraving van het terrein in het verleden (in de periode tussen WOI en 1987). Bij deze getrapte afgraving van het oorspronkelijk hellende terrein, werd er afgegraven tot in de C-horizont, waarbij een groot deel van de natuurlijke bodemopbouw werd vernietigd. Hierbij werd waarschijnlijk ook het grootste deel van de aanwezige loopgraaf weggegraven (zie hoofdstuk 2.4.2). Dit werd duidelijk nadat er een profiel werd gezet op de wand van één van deze getrapte afgravingen (zie figuur 7). Deze was vrij komen te liggen na de afbraak van het zuidelijk gebouw. Ook in de zuidelijke proefsleuf (sleuf 1) ontbrak de ploeglaag en zo goed als de volledige B-horizont. De aanwezige C-horizont had een lemige zandlemige structuur. De westelijke helft van de sleuf was ook zwaar verstoord door recente werken (sinds de Eerste Wereldoorlog, zie figuur 8). Dit was ook het geval in andere delen van het zuidelijke afgebroken gebouw (zie figuur 9). In de zuidelijke helft bevond zich een kelder die opgevuld was met puin en die tot één meter onder het maaiveld reikte.

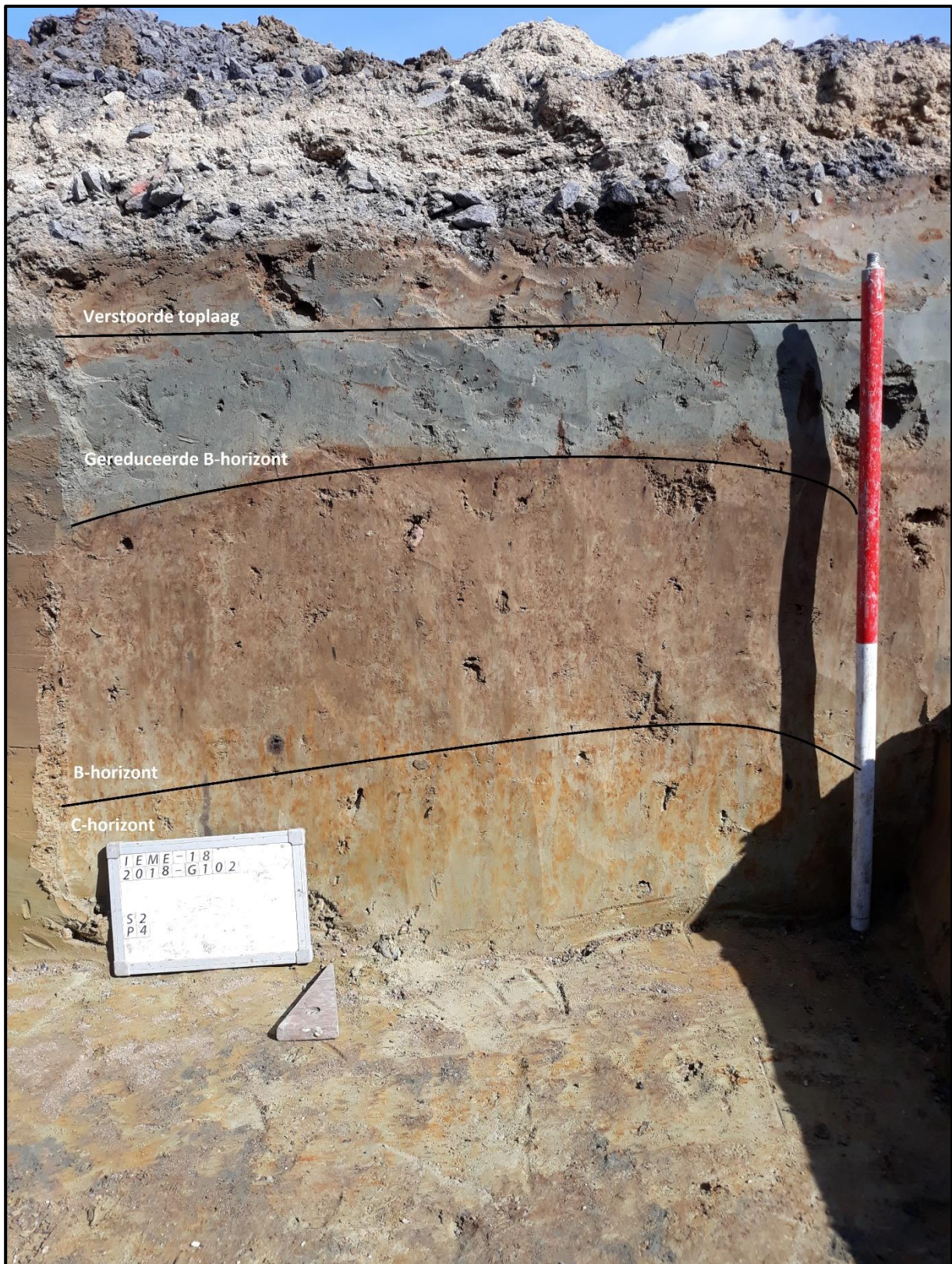
Figuur 7: Bodemprofiel 1, buiten de sleuven (zie figuur 16 en 18 en bijlage 3 en 3B). De bodemontwikkeling is hier duidelijk zichtbaar, met een verstorende asfaltlaag, een verstoorde bodem en een zandige zandlemige B-horizont bovenop de lemige zandlemige C-horizont (© Monument Vandekerckhove).

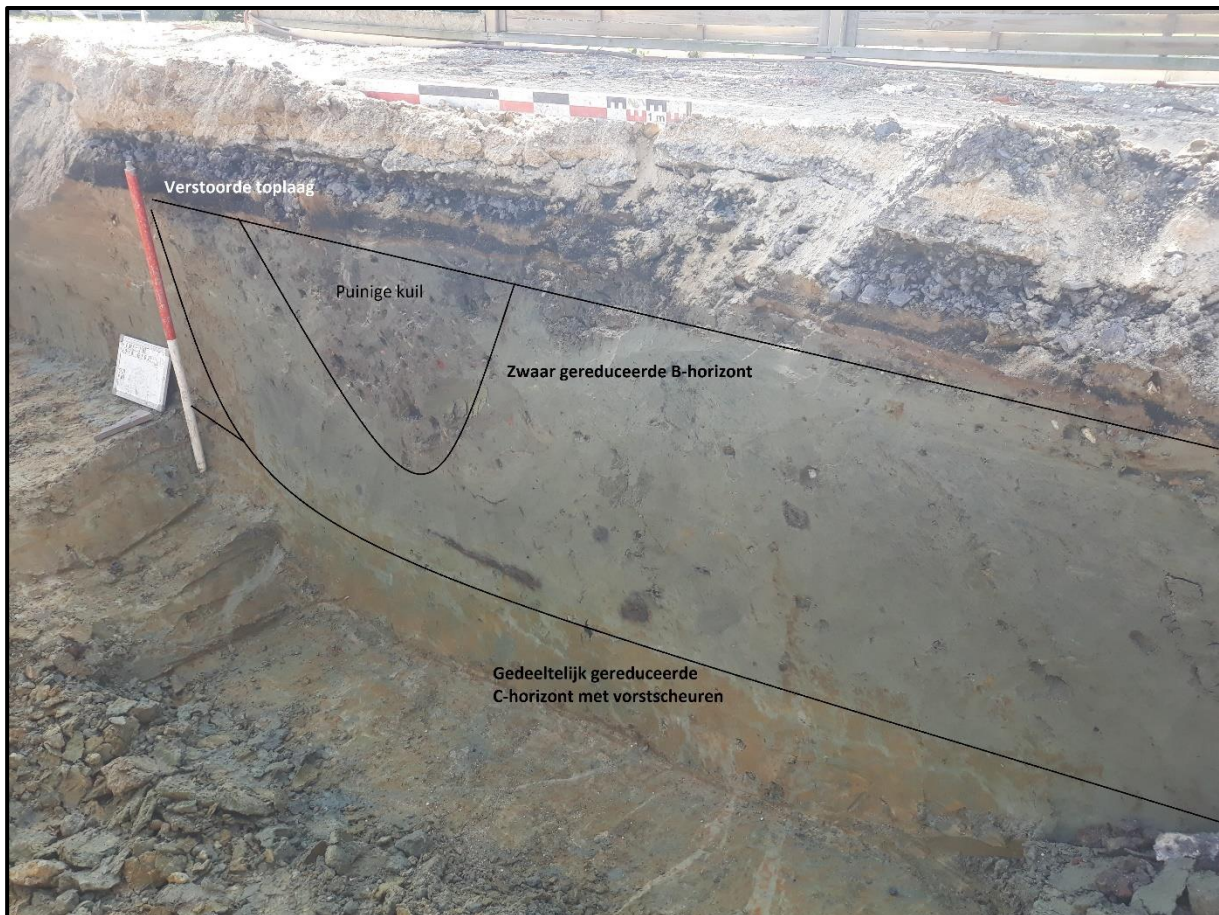
Figuur 8: Bodemprofiel 2, sleuf 1. De hoge mate van verstooring van de ondergrond is hier duidelijk zichtbaar, met een ca.50 cm dikke verstooring door een grindpakket dat op een worteldoek rust. De onderliggende grond is ook verstoord en toonde geen enkel spoor van natuurlijke opbouw (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 9: Bodemprofiel 3, sleuf 1. De zware afgraving die het terrein gekend heeft is hier duidelijk zichtbaar. Er rest slechts een klein deel van de B-horizont. (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 10: Profiel 4, sleuf 2. In de tweede sleuf was een groter deel van de natuurlijke opbouw van de bodem bewaard. De ploeglaag ontbreekt hier eveneens, maar de B-horizont is nog grotendeels ongestoord aanwezig. (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 11: profiel 6, sleuf 2. Dit profiel toont een hoge mate van reductie. Hierdoor was de grens tussen de B- en C-horizont moeilijk te bepalen. De verstoorde toplaag is hier zeer duidelijk afgelijnd. De onderliggen reductie is waarschijnlijk het gevolg van de aanleg van de riolering, waterput en kelder die zich ten noordwesten (het camerastandpunt) van deze sleuf bevinden. (© Monument Vandekerckhove).

2.4.2. Sporenbeschrijving

Wereldoorlogsporen

Binnen sleuf 2 en het kijkvenster 1 werd de resten van een vermoedelijke loopgraaf aangetroffen. Deze was in vlak haast niet zichtbaar en werd bij het afgraven van de sleuf pas opgemerkt in het zuidelijk profiel. Deze was niet waarneembaar in het noordelijk profiel wegens een verstoring door plastieken riolering (zie afbeelding 12 en bijlage 3 en 3C). Deze werd al gedeeltelijk verstoord door de verharding die aanwezig was in de toplaag van de bodem. Bij de aanleg van het kijkvenster was het spoor iets duidelijker zichtbaar, hoewel nog steeds in zeer slechte staat bewaard (zie figuur 13 en bijlage 3 en 3C). Dit spoor wordt in deze periode gedateerd, omdat ze op het tracé van de vermoedelijke loopgraaf zit en ze wat ijzerafval bevatte.

Figuur 12: foto coupe op spoor 2 (© Monument Vandekerckhove).

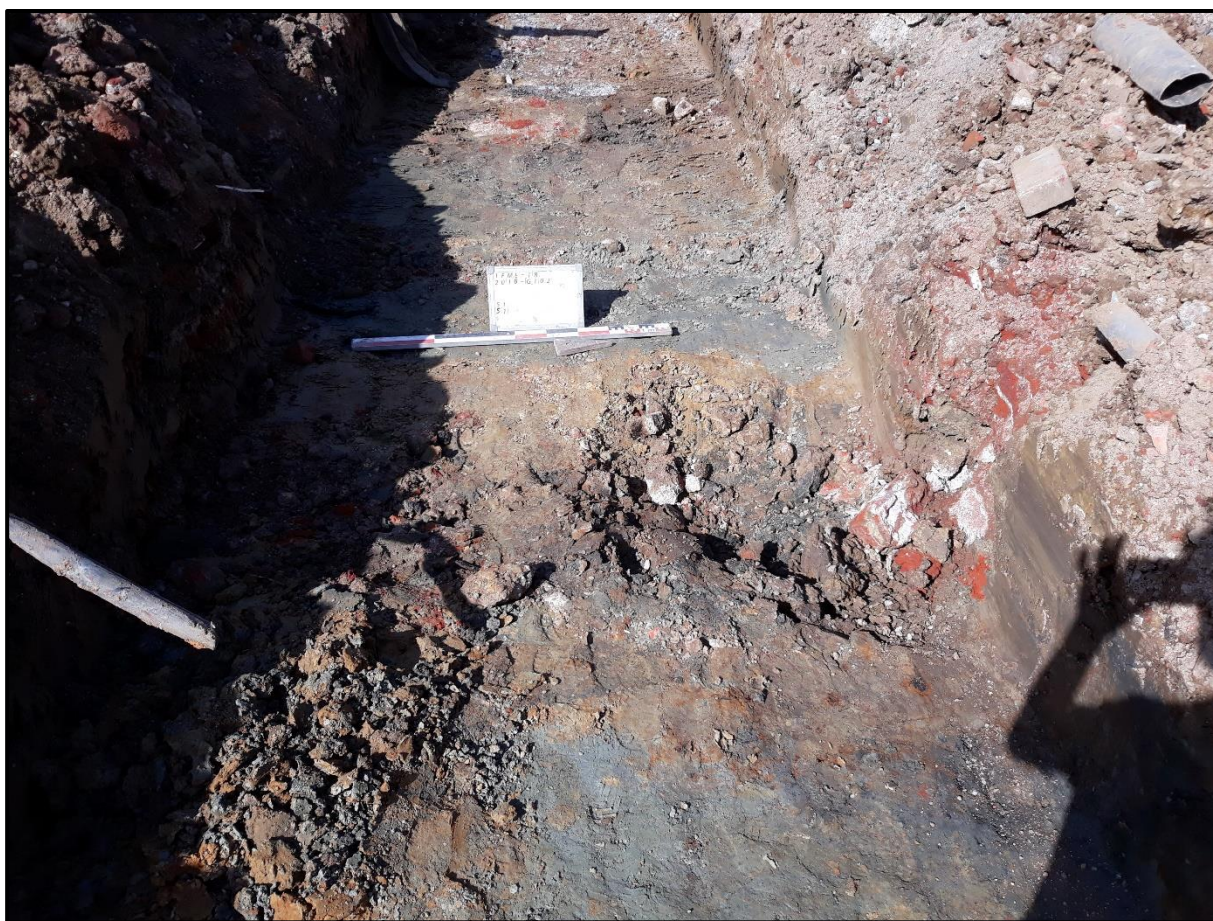

Figuur 13: foto spoor 2 in vlak kijkvenster (© Monument Vandekerckhove).

Ongedateerde sporen

In beide sleuven werden grote reductievlekken van de bodem en verstoringen aangetroffen. Deze houden waarschijnlijk beiden verband met de bouw en de verbouwing van de hoeve. In de eerste, zuidelijk sleuf werd centraal een insteek en muur aangetroffen, te verbinden met de fundering van de hoeve (spoor 1, zie figuur 14, 16 en 18 en bijlage 3 en 3C). Verder westelijk in de sleuf bevond zich een langwerpige verstoring die gevuld was met grind. Deze liep uit in een verstoorde zone die de gehele sleuf vulde en waarschijnlijk te verbinden valt met de aanleg van de dreef (zie figuur 15, 16 en 18 en bijlage 3 en 3c). Op circa 15 cm diepte bevond er zich namelijk een worteldoek.

In de noordelijke sleuf bevond er zich langs het westelijk einde een grote reductievlek van de B-horizont. Deze hangt waarschijnlijk samen met aanleg van de kelder, de waterleiding en waterput die op het einde van deze sleuf werd aangesneden. Onderaan deze vlek waren er sporen van boomwortels (zie figuur 11). Hoger in de reductievlek valt een verstoring, gevuld met puin, op. Deze bevatte ijzerresten.

Figuur 14: Spoor 1, insteek en muurresten fundering verwijderd woonhuis (© Monument Vandekerckhove).

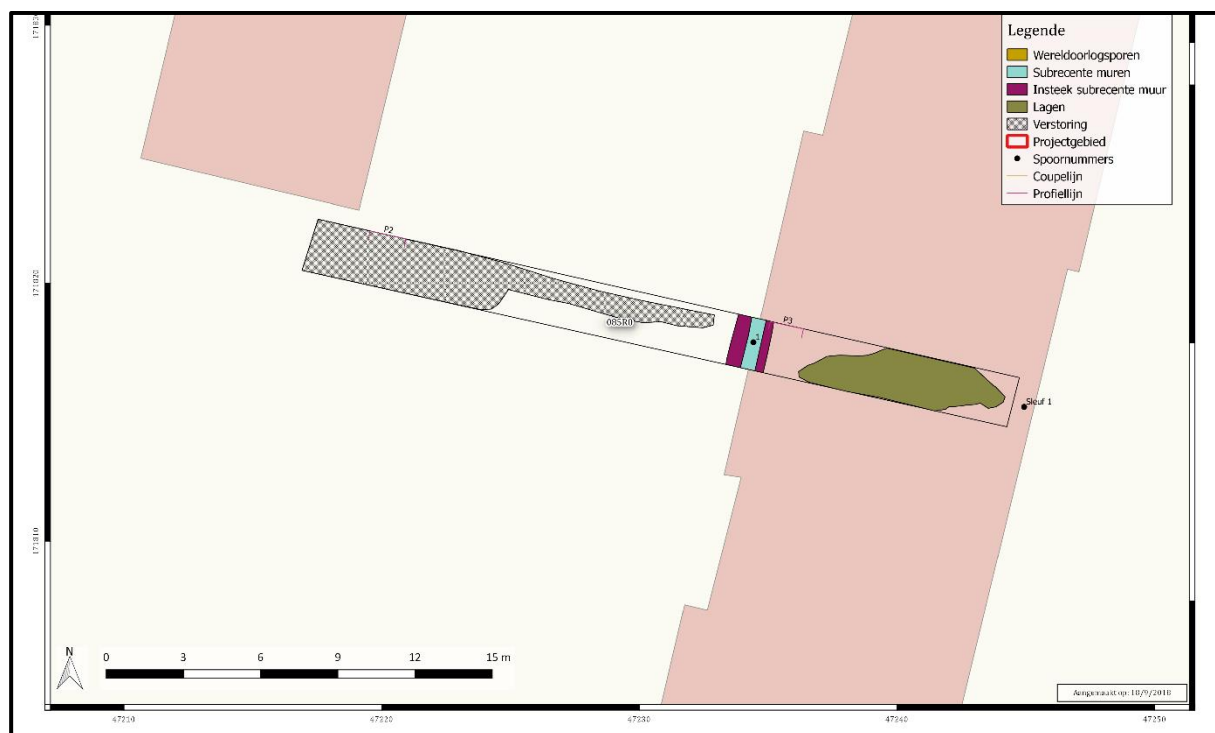
Figuur 15: Verstoringen in westelijk deel sleuf 1 (© Monument Vandekerckhove).

Figuur 16: Projectie van het sporenplan op het kadasterplan, bijlage 3 (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be).

Figuur 17: Projectie van het sporenplan op het kadasterplan (detail noorden), bijlage 3B (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be).

Figuur 18: Projectie van het sporenplan op het kadasterplan (detail zuid), bijlage 3C (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be).

2.5. Assessment onderzochte gebied

2.5.1. Landschappelijke ligging

Het studiegebied bevindt zich ten oosten van Ieper, nabij de industriezone Kasteelwijk. Recent werd hier een groene woonwijk aangelegd met lintbebouwing. In het noorden vormt de Meenseweg een belangrijke uitvalsweg tussen Ieper en Menen. In het zuiden is de Zuiderring gelegen, die het zuiden van Ieper verbindt met Zonnebeke en Moorslede in het noordoosten. De waterlopen nabij het studiegebied zijn de Kasteelgracht (ca. 1.2km in het westen), die rondom Ieper stroomt; de Ziltebeek op ca. 700-800m ten zuiden van het studiegebied en de Schaartjesbeek op ca. 1.2km ten noorden van het studiegebied.

Voor een meer gedetailleerde omschrijving zie hoofdstuk 4.1 in het verslag van resultaten bureaustudie³.

2.5.2. Historische situering

Op historische kaarten is te zien dat er zich een site met walgracht op het terrein bevond. Voor een meer gedetailleerde omschrijving zie hoofdstuk 4.2 in het verslag van resultaten bureaustudie⁴.

2.5.3. Archeologisch kader

De oudste sporen rond het projectgebied dateren uit de Romeinse periode, op een drogere locatie nabij de Schaartjesbeek, ten noorden van het terrein. Tijdens de late middeleeuwen is de activiteit in het hinterland van Ieper toegenomen, met meerdere sites met walgracht in de omgeving van het studiegebied. Noemenswaardig is een site met walgracht die binnen het studiegebied was gelegen. Er zijn echter slechts weinig structuren nog steeds bewaard die dateren van vóór de Eerste Wereldoorlog. De grote destructie die plaatsvond tijdens de Eerste Wereldoorlog, vernietigde een groot deel van het landschap, waaronder ook de eerder genoemde site met walgracht. Archeologisch onderzoek aan de Zuiderring, de Tramstraat en aan het voormalige Sapper Camp hebben dan ook aangetoond dat de meerderheid van de aangetroffen sporen en structuren uit de Eerste Wereldoorlog afkomstig zijn.

Voor een meer gedetailleerde omschrijving zie hoofdstuk 4 in het verslag van resultaten bureaustudie⁵.

³ PRAET M., 2017.

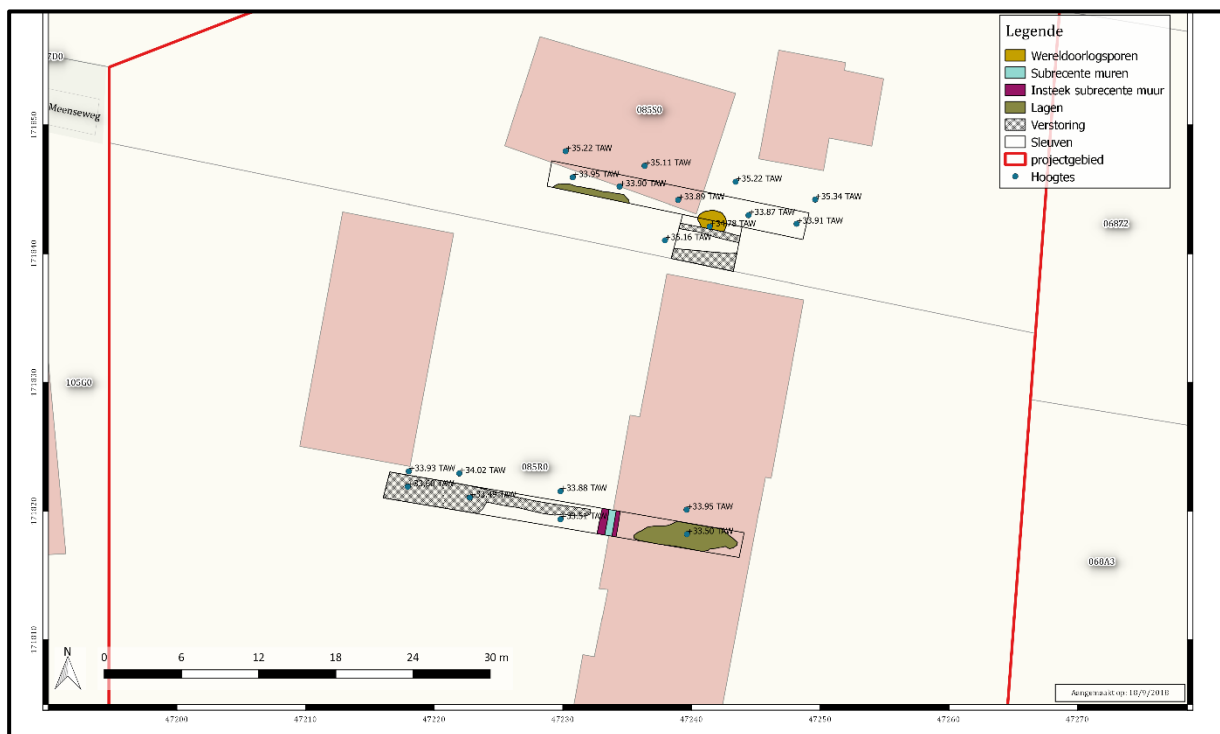
⁴ PRAET M., 2017.

⁵ PRAET M., 2017.

2.5.4. Datering en interpretatie

Op het onderzoeksterrein werd een natte zandleembodem aangetroffen zonder ploeglaag. Het archeologisch niveau bevond zich in het noordelijke deel op ca. +33.90m TAW, in het zuidelijk deel was dit niveau moeilijker te bepalen, aangezien er slechts tot op 40cm onder het maaiveld mocht verdiept worden. Hier werd echter op de onverstoorde delen al de C-horizont aangesneden. Het archeologisch niveau bevindt zich op deze plaatsen dus waarschijnlijk op +33.50m TAW (zie figuur 19 en bijlage 4).

Binnen het projectgebied werden de resten van een loopgraaf, wat zeer recent muurwerk en een groot aantal verstoringen aangetroffen. Deze laatste zowel onder de vorm van reductievlekken en als fysieke verstoringen van de bodem. De loopgraaf was circa een halve meter diep, v-vormig in doorsnee met een vlakke bodem. Deze was in vlak zeer moeilijk zichtbaar en in het kijkvenster haast niet te volgen (zie figuur 19 en bijlage 4).

Figuur 19: Projectie van de alle genomen hoogtes op het kadasterplan (detail), bijlage 4 (© Monument Vandekerckhove en geopunt.be).

2.5.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Binnen het projectgebied werden naast verstoringen en zeer recente muurwerk, de resten van een loopgraaf aangetroffen. De datering van deze laatste gebeurde op basis van het metaalafval en de overeenkomst in locatie met de aangeduide loopgraaf op de kaarten.

2.5.6. Confrontatie met resultaten bureaustudie

Op basis van het bureauonderzoek werd gesteld dat vooral sporen uit de Eerste Wereldoorlog te verwachten waren, met eventueel oorlogsslachtoffers en veel munitie. Hoewel de gekarteerde loopgraaf werd aangetroffen, werden geen oorlogsslachtoffers gevonden en al helemaal geen munitie.

2.5.7. Synthese

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bracht slechts één enkel archeologisch spoor aan het licht. Dit kreeg een wereldoorlogdatering mee. Omdat het hier om een gekende loopgraaf gaat, deze gecoupeerd werd tijdens het vooronderzoek en grote delen van het terrein in het verleden werden afgegraven, wordt het niet opportuun geacht een verder archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Dit zou niet leiden tot enige kenniswinst.

2.6. Potentieel op kennisvermeerdering

2.6.1. Aard van de potentiële kennis

De kennisvermeerdering na dit archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem bestaat erin dat kan worden aangeduid dat de gekende loopgraaf zich op het terrein bevond.

2.6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er nog archeologische resten uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig? Indien ja, wat is de interpretatie en datering van deze resten?
Ja, er zijn archeologische resten uit de Eerste Wereldoorlog aanwezig. Deze beperken zich tot de gekende loopgraaf, die echter in slechte staat bewaard was.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen en/of structuren? In welke mate heeft de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog de sporen en/of structuren vernietigd of aangetast?
De bewaring van het aangetroffen spoor is slecht en was in vlak niet zichtbaar. Dit waarschijnlijk ten gevolge van de oorspronkelijk ondiepe ingraving van de loopgraaf en het nadien gedeeltelijk afgraven van de bodem om deze te asfalteren.
- Zijn er lichamen uit de Eerste Wereldoorlog aangetroffen? Indien ja, kunnen deze geïdentificeerd worden en/of kan de nationaliteit bepaald worden?
Neen, er werden geen oorlogslachtoffers aangetroffen.
- Is er nog munitie aanwezig? Indien ja, welk type van munitie werd er aangetroffen en welke nationaliteit maakte hier gebruik van?
Neen, er was geen munitie meer aanwezig.
- Zijn er oudere vondsten, sporen en/of structuren dan de Eerste Wereldoorlog aanwezig?
Neen, er zijn geen oudere vondsten, sporen en/of structuren aanwezig. De op de CAI aangeduide site met walgracht werd niet aangesneden.
- Stemmen de resultaten van het proefsleuvenonderzoek overeen met de resultaten van de bureaustudie?
Het aantreffen van de loopgraaf stemt overeen met de resultaten van het bureauonderzoek. Het afwezig zijn van oorlogslachtoffers en vooral het ontbreken van munitie staat echter in contrast met de verwachtingen van het bureauonderzoek. Deze laasten ontbreken wellicht omdat het terrein ergens na WOI getrapt werd afgegraven.
- Tot op welke diepte is het bodemarchief verstoord?

In sleuf 1 is het bodemarchief in het westelijk deel tot op minimum 40cm verstoord, in het westelijk deel werd de ploeglaag afgegraven. In sleuf 2 is eveneens het westelijk deel verstoord. Dit gebeurde door reductieprocessen en de afgraving voor waterleidingen en waterputten en dit tot op een diepte van 1m.

- Kan er een link gelegd worden met andere opgravingen en vondsten in de regio?
Ja, een link kan gelegd worden met de andere wereldoorlogrelicten in de regio, zijnde de Britse schuilplaats Hellfire Corner en de Geallieerde militaire constructie spoorwegberm Hellfire corner, beide gelegen op Hellfire corner, net ten zuidoosten van het projectgebied. Dit zijn beschermde monumenten die verwijzen naar het strategische belang die deze plaats had tijdens de Eerste Wereldoorlog.
- Uit welke periodes dateren de archeologische sporen en/of vondsten?
Het enige aangetroffen spoor dateert uit de Eerste Wereldoorlog.
- Welke zones komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?
Er komen geen zones in aanmerking voor vervolgonderzoek.

2.6.3. Waardering

De prospectie met ingreep in de bodem leverde het bewijs dat de gronden de gekende loopgraaf bevatten. Het potentieel tot kennisvermeerdering van de waargenomen archeologische sporen wordt als dermate laag ingeschat dat een vervolgonderzoek niet wordt geadviseerd.

2.7. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Verder onderzoek op het projectgebied wordt niet aanbevolen en zou niet leiden tot een vermeerdering van de kennis.

2.8. Samenvatting

Op basis van de geplande verstoring in de bodem op de Meenseweg 152B, gemeente Ieper (perceelsnummers percelen 85r en 85s, afdeling 1, sectie C) drong zich na een grondige bureaustudie een archeologisch vooronderzoek op. Dit is 7.727m² groot, waarbij 1553,4m² verstoord wordt door de geplande werken. Deze omvatten het bouwen van een nieuwbouwwoning, voorzien van zwembad en onderkeldering.

Op het terrein werden 2 sleuven aangelegd met een grotendeels O-W oriëntatie. In totaal konden bij het proefsleuvenonderzoek 2 sporen opgemeten worden, verspreid over 2 sleuven en 1 kijkvenster. Één van deze sporen kregen een wereldoorlogdatering mee, de ander was een recent muurspoor dat samenhang met de afgebroken bebouwing.

Op basis van de gezette profielen kan het terrein onderverdeeld worden in twee zones. De noordelijke kant (ongeveer overeenkomend met perceel 85s), had een grotendeels onverstoorde natuurlijke opbouw. Hier bestond de bovenlaag uit een asfaltlaag, met daaronder een B-horizont van 60cm dik, die bovenaan gereduceerd was. Deze had een zandige zandleemstructuur. De onderliggende C-horizont had een lemige zandleemstructuur die voorzien was van met zand gevulde vorstbreuken. Deze had naar het westen toe een meer kleilig karakter. De zuidelijke zone, ongeveer overeenkomend met perceel 85r, was in grote mate verstoord door afgraving. Deze afgraving gebeurde waarschijnlijk ergens tussen het einde van de Eerste Wereldoorlog en de verbouwingen die gebeurden in 1987. Hierbij werd er tot op de C-horizont afgegraven, waardoor het grootste deel van de natuurlijke bodemopbouw verdwenen was. In het westen was de ondergrond dieper in hoge mate verstoord.

Binnen sleuf 2 en het kijkvenster 1 werd de resten van een vermoedelijke loopgraaf aangetroffen. Deze was in vlak haast niet zichtbaar en werd bij het afgraven van de sleuf pas opgemerkt in het zuidelijk profiel. Het archeologisch vlak werd waargenomen op ca. 120cm onder het maaiveld. Wegens het beperkt aantal sporen wordt verder geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd. Er dienen geen bijkomende maatregelen genomen te worden.

3. BIBLIOGRAFIE

3.1. Onuitgegeven bronnen

- PRAET M. 2017 *Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Meenseweg 152B te Ieper verslag van resultaten*, 2017I213, ID5583 Gent.
- PRAET M. 2017 *Archeologische evaluatie van het bodemarchief ter hoogte van de Meenseweg 152B te Ieper programma van maatregelen*, 2017I213, ID5583 Gent.

4. PLANNENLIJST EN BIJLAGEN

Projectcode	2018G102
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Orthofoto 2015
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en uitgevoerde sleuven
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/09/2018
Plannummer	Bijlage 2
Type	Sleuvenplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied en uitgevoerde sleuven
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/09/2018
Plannummer	Bijlage 3 tot 3C
Type	Sleuvenplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied, sleuven en sporen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/09/2018
Plannummer	Bijlage 4
Type	Sleuvenplan
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied, sleuven, sporen, profielen en hoogtes
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/09/2018
Bijlage	Bijlage 5
Type	Tekst
Onderwerp	Beschrijving refrentieprofiel
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	17/09/2018
Bijlage	Bijlage 6
Type	Lijst

Onderwerp	Sporenlijst
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/09/2018
Bijlage	Bijlage 7
Type	Lijst
Onderwerp	Fotolijst
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/09/2018

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://monarcho.be/web/monument/archeologie/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22ed4a1e4a-d386-4301-8b25-a68e00ebc430%22%7D>

Proefsleuven Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 1: Luchtfoto 2015 - Winteropname

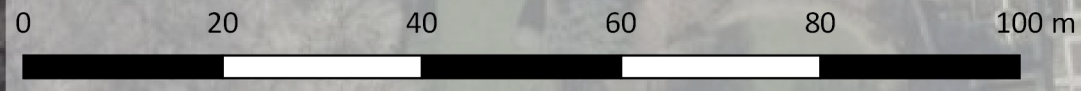
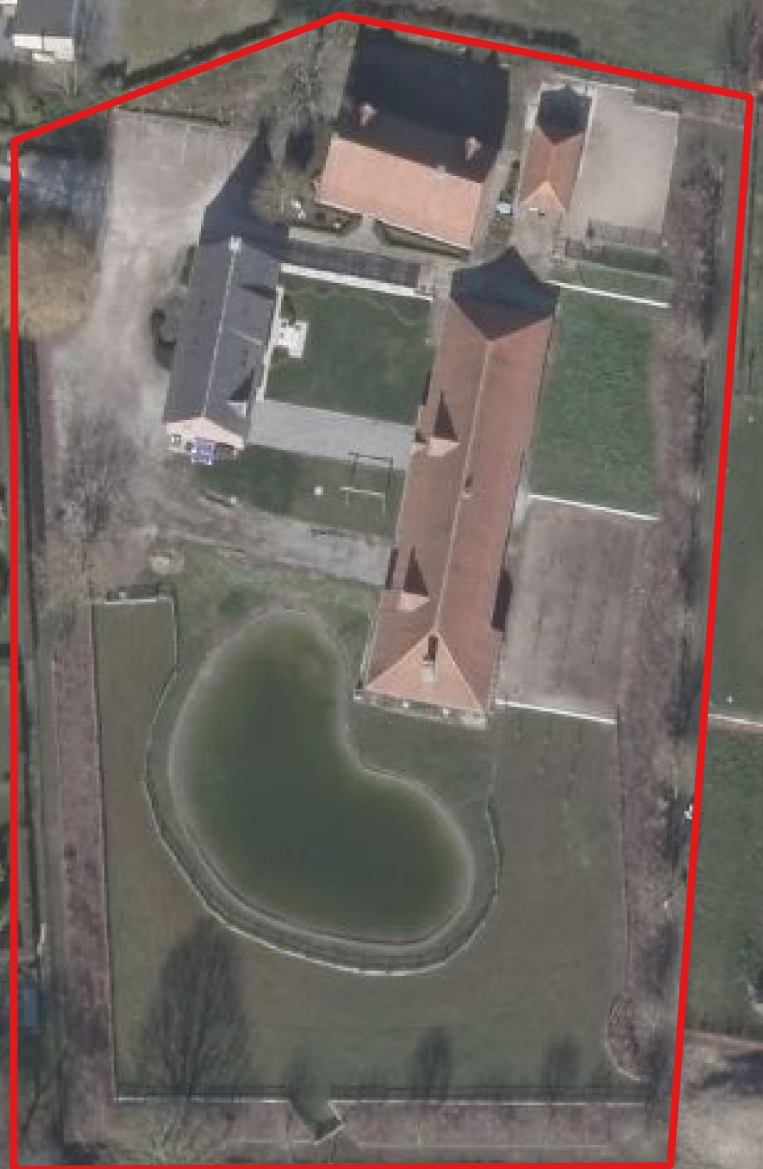
2018G102

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Projectgebied

Aangemaakt op: 13/9/2018

47100 47120 47140 47160 47180 47200 47220 47240 47260 47280 47300 47320 47340 47360 47380

171720 171740 171760 171780 171800 171820 171840 171860 171880 171900

Archeologisch bureauonderzoek Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 2 - uitgevoerde proefsleuven

2018G102

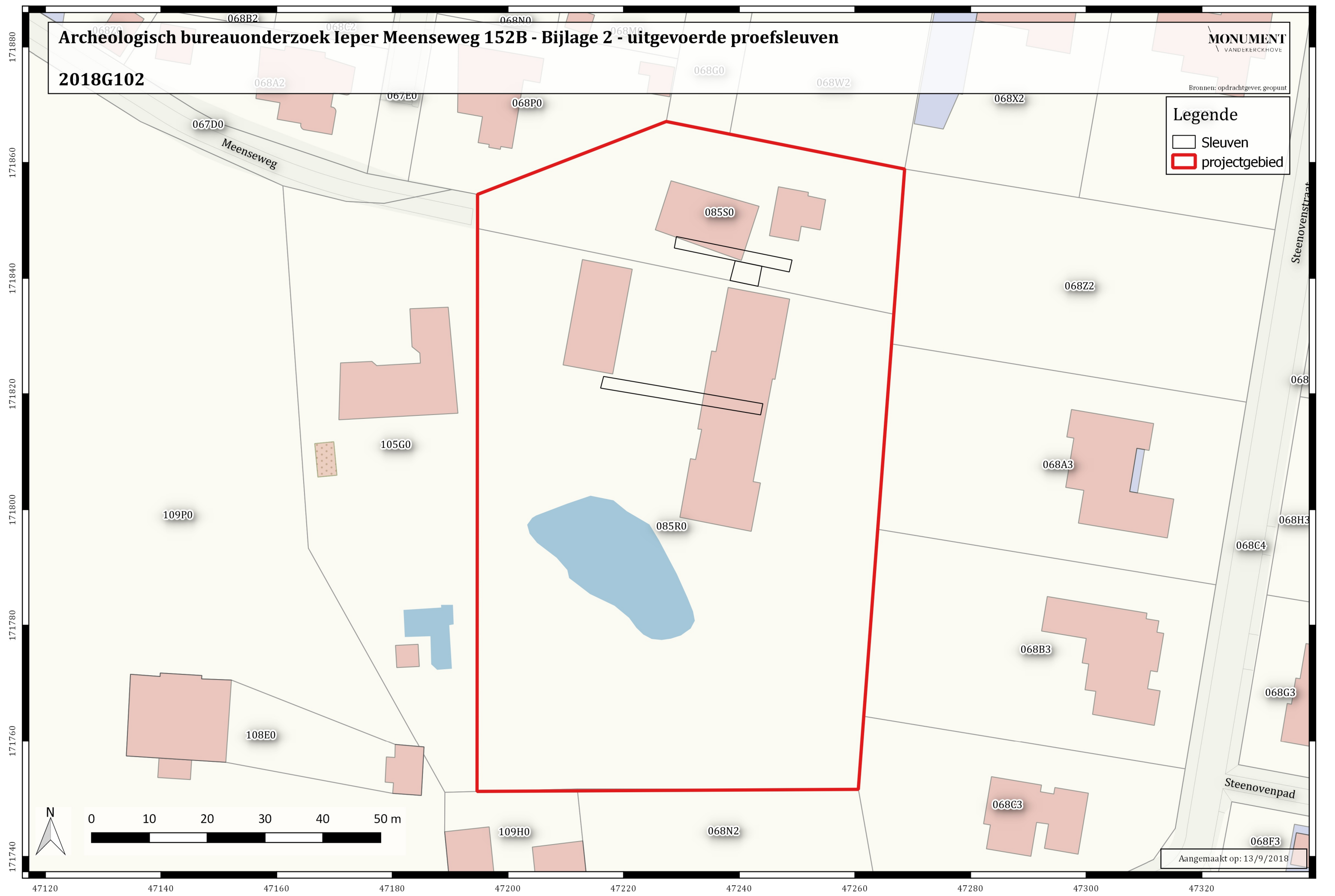
MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Sleuven

projectgebied

Archeologisch bureauonderzoek Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 3 - Alle Sporenkaart

2018G102

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Wereldoorlogsporen

Subrecente muren

Insteek subrecente muur

Lagen

Verstoring

Projectgebied

Spoornummers

Coupelijn

Profiellijn

171850

171840

171830

171820

171810

Meenseweg

105G0

085S0

068Z2

068A3

085R0

Aangemaakt op: 18/9/2018

47190 47200 47210 47220 47230 47240 47250 47260 47270

Archeologisch bureauonderzoek Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 3B - Alle Sporenkaart

2018G102

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Wereldoorlogsporen
- Subrecente muren
- Insteek subrecente muur
- Lagen
- Verstoring
- Projectgebied
- Spoornummers
- Coupelijn
- Profiellijn

171850

171840

171830

085S0

P6

P4

P5

2

Sleuf 2

Kijkvenster

P1

085R0

N

0 3 6 9 12 15 m

Aangemaakt op: 18/9/2018

47220

47230

47240

47250

47260

Archeologisch bureauonderzoek Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 3C - Alle Sporenkaart

2018G102

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Wereldoorlogsporen

Subrecente muren

Insteek subrecente muur

Lagen

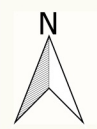
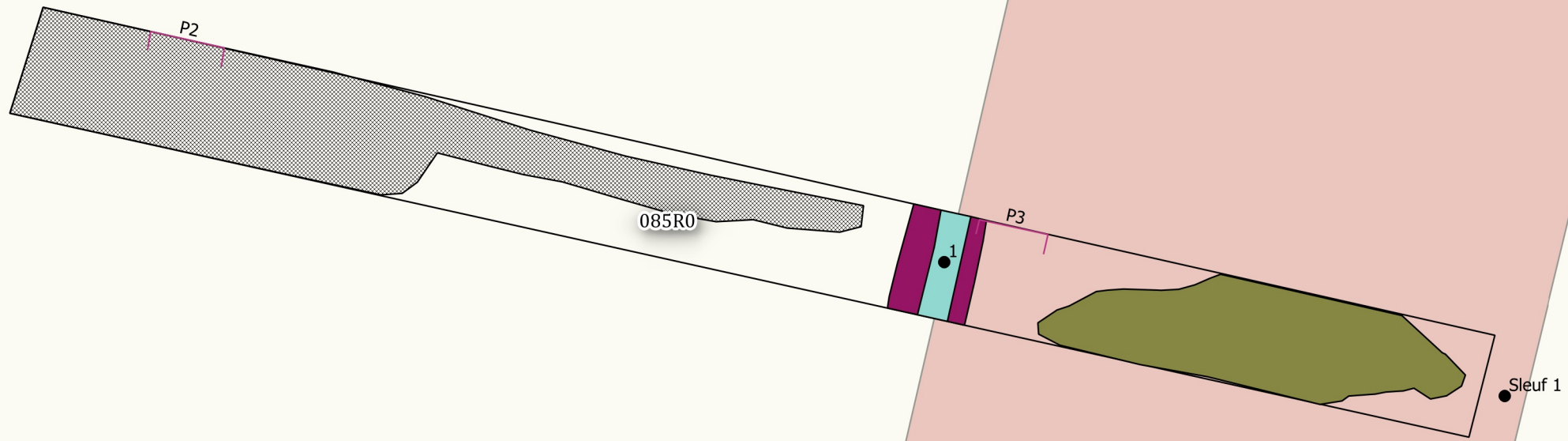
Verstoring

Projectgebied

Spoornummers

Coupelijn

Profiellijn

Aangemaakt op: 18/9/2018

Archeologisch bureauonderzoek Ieper Meenseweg 152B - Bijlage 4 - Alle hoogteskaart

2018G102

068P0

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE
068X2

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

- Wereldoorlogsporen
- Subrecente muren
- Insteek subrecente muur
- Lagen
- Verstoring
- Sleuven
- projectgebied
- Hoogtes

171860

171850

171840

171830

171820

171810

171800

171850

171840

171830

171820

171810

171800

171850

171840

47200

47210

47220

47230

47240

47250

47260

47270

Meenseweg

105G0

085S0

068Z2

068A3

085R0

0 6 12 18 24 30 m

Aangemaakt op: 18/9/2018

+35.22 TAW

+35.11 TAW

+33.95 TAW

+33.90 TAW

+33.89 TAW

+35.22 TAW

+35.34 TAW

+33.87 TAW

+34.78 TAW

+33.91 TAW

+35.16 TAW

+33.93 TAW

+34.02 TAW

+33.60 TAW

+33.49 TAW

+33.88 TAW

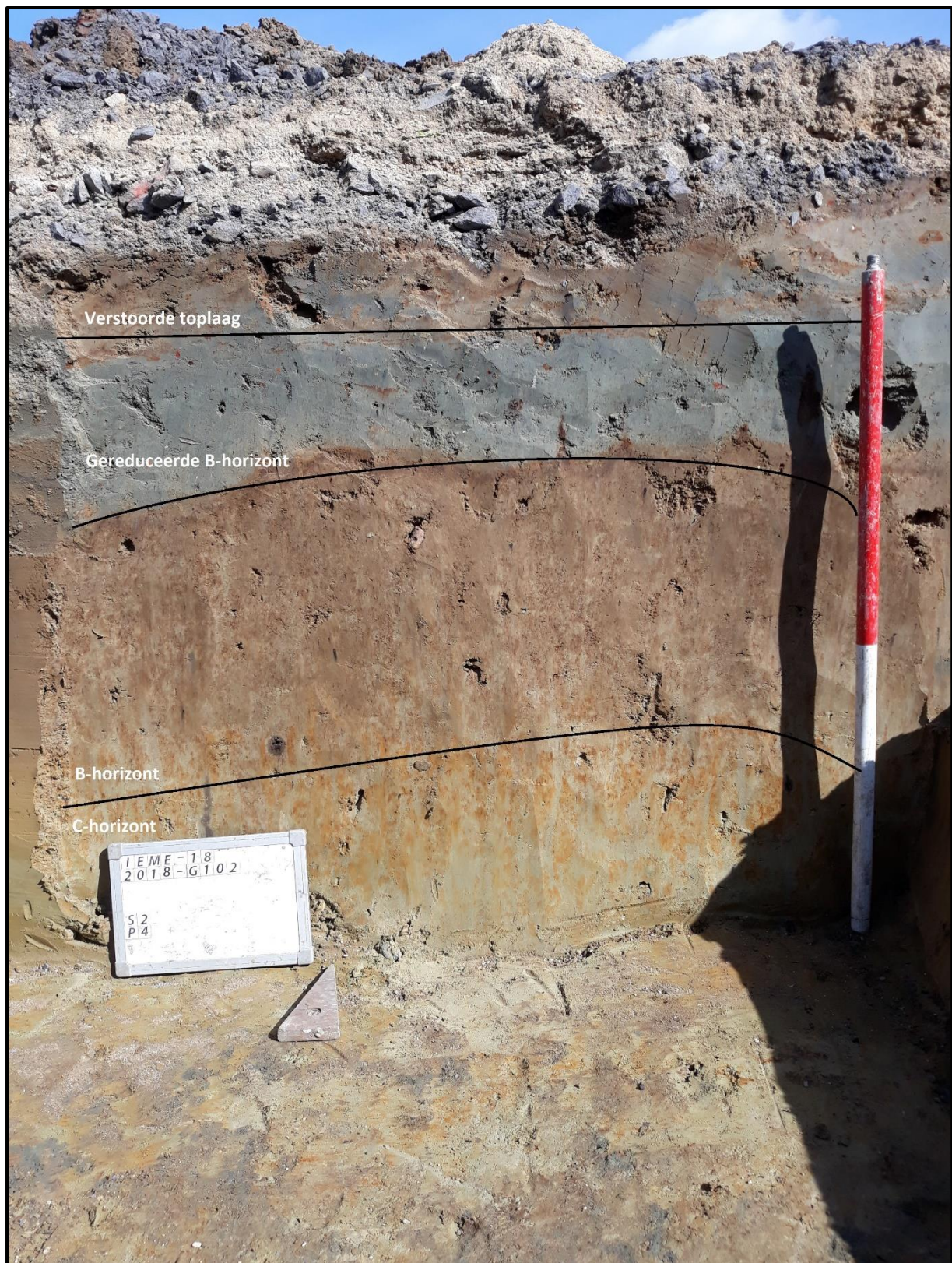
+33.51 TAW

+33.95 TAW

+33.50 TAW

Bijlage 5: profielbeschrijving profiel 4 sleuf 2

Projectcode: Type onderzoek: Datum: Het weer: Assistent-Aardkundige: methode/techniek: diameter/raai:					Coördinaten:	X: 47246.049	
	2018G102				Hoogte:	Y: 171843.802	
	Proefsleuven				Classificatie:	+33.91 tot 35.43m TAW	
	11/09/2018					OB & wLhc	
						Kunstmatige gronden Stadbodem met veel stadspuin & Natte zandleem met klei-zand op geringe diepte De Lhc gronden vertonen periodiek sterke wateroverlast.	
	Zonnig en droog				Landgebruik:	De gronden zijn weinig geschikt voor akkerbouw, maar geschikt voor weide.	
	Matthias Galloo					Vegetatie:	nvt
nvt		nvt		nvt			
nvt		nvt		grondwater:	nvt		
Profiel	Horizont		Diepte (cm)		Onderkant	Ondergrens	
Nr.	Nr.	Symbool	begin	eind	bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
P4	1	Verstoord	0	20	ja	scherp	regelmatig
P4	2	B	20	80	ja	Scherp	regelmatig
P4	3	C	80	/	nee	scherp	Regelmatig
Kleur		Vlekken				Stratificatie	Kalk
visueel	Munsell	Type	Kleur	Frequentie	Helderheid		
Licht grijs	/	/	/	/	/	nee	nee
Donker bruin,	/	/	/	/	/	Nee	Nee
Lichtbeige met oranje vlekken	/	/	/	nvt	nvt	nee	nee
Structuur			Vochtigheid	Textuur			Andere
gradatie	type	grootte	(D/V/N)	Code	zandfractie	methode	
matig	brokken	groot	V	nvt	nvt	Manueel	
Zwak	Korrel	klein	V	nvt	nvt	Manueel	
zwak	korrel	klein	V	L	Z2	Manueel	

Figuur 1: Foto van het referentieprofiel.

Spoornummer	Type	Interpretatie	Interface	Zone	Werkput	Vak	Vlak	Periode
1	interface			1	1	1	1	
2	interface	loopgraaf		1	1	1	1	W.O. I (1914 - 1918)

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Ieper - Meenseweg 2018

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Galloo Matthias

Redactie: Thomas Apers

20180911_141719.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_141714.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_141712.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_141711.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_140811.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_140810.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_140801.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_140758.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_140757.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130701.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130701(0).jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130653.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130645.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130641.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130636.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130629.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130627.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130625.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130547.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_130544.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 6 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_120537.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_120206.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_120146.jpg - Spoornummer(s): 2 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_113623.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_113410.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_113345.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
Profiel 4 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//1

20180911_112417.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112340.jpg - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112340(0).jpg - Spoornummer(s): 1 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112304.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112301.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112259.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112251.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_112245.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_095204.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_095154.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 3 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_093604.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_093350.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_083002.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_093531.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_093330.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 2 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /1//1

20180911_082959.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082951.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082630.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082617.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082945.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082624.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

20180911_082611.jpg - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: Profiel 1 - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /